

Posudek na magisterskou diplomovou práci

Autor: Jiří Chvátal

Název: Demokracie a „identita“: studie vztahů na příkladu afroamerického Hnutí za občanská práva

Vedoucí práce: PhDr. Blanka Knotková-Čapková, PhD.

Diplomová práce Jiřího Chvátala představuje velmi zralou analytickou studii, na níž je cenné zejména propojení hlediska teoretického a empirického, spolu se shromážděním faktologického materiálu, jehož množství – i schopnost utřídění – zřetelně převyšuje běžný průměr. Po **heuristické stránce** vytvořil autor bibliografický základ, za nějž by se nemusela stydět ani disertační práce. Je to o to cennější, že musel pracovat převážně s cizojazyčnými zdroji. **Bibliografie** (v nebývalém rozsahu 16 stran) obsahuje vyvážený poměr textů teoretických i empirických, včetně primárních pramenů. Na četných konzultacích autor prokázal, že uvedené texty pečlivě studoval, a projevil značnou iniciativu a zájem seznamovat se i s texty volněji souvisejícími.

Teoretická část práce zdaleka nepředstavuje jen kompilaci známých teoretických schémat. Zejména tato část zřetelně ukazuje autorův badatelský potenciál. Vychází z evropské politologické analýzy demokracie, zároveň si však uvědomuje problematičnost univerzalizace této analýzy, jak ji nastiňují autoři a autorky postkoloniálních studií. Filosofickým (a sociologickým) východiskem práce je sociální konstruktivismus, z jehož perspektivy pak v podstatě přistupuje k problému konstruování identity; v tomto ohledu se inspiroval i mnohými feministickými analýzami, které se soustřeďují na otázky identity minorit a otázky marginalizace, jejich vztahu k dominantním diskursům a jejich antidiskriminačního apelu. Ocenění si v této souvislosti zaslouží i skutečnost, že autor nepodcenil otázku jazyka, a jeho vyjadřování je vždy důsledně politicky korektní.

Empirická část je případovou studií afroamerického Hnutí za občanská práva. Zde autor kategorizuje „projekty“ (či diskursy – užívá zde též pojmů „vyprávění“ a „narrativ“) osvobození, jak je reprezentovaly (a do jisté míry personifikovaly) významné osobnosti tohoto hnutí: diskurs občanský, nacionalistický, mesianistický a transformační. Velmi cenné však je, že se text nezastavil na tomto zevšeobecňujícím rozčlenění, všímá si dále otázky vnitřní heterogenosti marginalizovaných společenství a otázky tzv. otevřených identit (shrnutí zejména viz str. 103 a 104 Závěru). Autor poukazuje na riziko monolitnosti protestu při formování identity marginalizovaných, a tím případného vylučování vnitřních nesouhlasných diskursů a vytváření nových vnitřních hierarchií. Jako normativní závěr uvádí, že „... vztah „projektů identity“ k „demokracii“ bychom bez znalosti kontextu měli považovat za nerozhodnutelný“ (str. 104). Závěr tedy neobsahuje jen pouhé shrnutí vlastního textu, ale představuje vyšší stupeň teoretizace poznatků, vycházejících z případové studie.

Po **stylistické stránce** je práce na velmi dobré úrovni, i když autor občas trochu zápasí se zbytečně složitými větnými konstrukcemi. Styl textu ukazuje bohatou slovní zásobu a lehkou inspiraci archaizujícími texty, což na závadu být nemusí (jen s drobnými výjimkami jako jsou klišé „laskavý čtenář“, str. 11) – i když to bychom mohli považovat za celkem osvěžující ironii. **Struktura textu** je logická a přehledná, čemuž velmi napomáhá i stručné shrnutí na konci každé kapitoly.

Práce jako celek je koherentní a linie argumentace je přesvědčivá. Dle mého názoru by mohla být dobrým základem pro další vědeckou činnost, autor prokázal, že k ní má bezesporu předpoklady. Navrhují **výborné hodnocení**.